

information and knowledge. On the other, it has led to a modification of ways of generating and broadcasting experience, culture, values etc. Eventually, such modification has stipulated the transformation of established social practices, the appearance of modern social phenomena, processes and risks, one of which is risky behavior in the sphere of Internet communication. In this article, risky behavior in the sphere of Internet communication is defined as an accompanying phenomenon for social network with a specific boundary nature and transitional status. Nowadays, the author's efforts to diagnose this phenomenon by interviewing senior schoolchildren can only outline the contours of such risk and demonstrate its implicit nature.

Keywords: risky behavior, network society, Internet communication, senior schoolchildren.

References

1. Aliksieienko, T. F. & Kushnariov, S. V. (2013). *Ryzykovana povedinka* [Risk behavior]. Vinnytsia: Planer.
2. Danilova, A. (2015). *Ryzykovana povedinka starshoklasnykiv u sferi internet-spilkuvannia yak sotsialno-pedahohichna problema* [Risk behavior of senior schoolchildren in the sphere of Internet-communication as a social and pedagogical problem]. *Teoretyko-metodychni problem vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, 19 (1), 194-203.
3. Garas, A., Garcia D., Skowron M., & Schweitzer F. (2012). *Emotional persistence in online chatting communities*. Scientific Reports 2. Retrieved from <http://www.nature.com/articles/srep00402>
4. Madden, M., Lenhart, A., Cortesi, S., Gasser, U., Duggan, M., Smith, A. & Beaton, M. (2013). *Teens, social media, and privacy*. Washington D.C.: Pew Research Center's Internet & American Life Project. Retrieved from <http://www.pewinternet.org/2013/05/21/teens-social-media-and-privacy/>

УДК 37.015.31:17.022.1:373.2 (477)

В. В. Маршицька, С. А. Васильєва, м. Київ

УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР ВИХОВАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розкрито історичні особливості формування громадянської культури в Україні; окреслено основні підходи виховання демократичної громадянськості у дітей старшого дошкільного віку;

подано порівняльний аналіз наукових поглядів та досліджень щодо виховання громадянськості у дітей і молоді, програмно-методичного забезпечення морального виховання дітей старшого дошкільного віку у період незалежності України. З метою осучаснення змісту громадянського виховання, підбору дієвих засобів та методів впливу на старших дошкільників визначено засади здійснення громадянського виховання, уточнено завдання виховання громадянськості у дітей старшого дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу на нинішньому етапі.

Ключові слова: громадянське виховання, громадянська культура, виховання патріотизму, старший дошкільний вік.

В умовах становлення громадянського суспільства і правової держави особливої значущості набуває виховання принципово нового, демократичного типу особистості, яка володіє суспільними нормами, гуманістичними цінностями, знає і поважає права та обов'язки інших людей, здатна до інновацій, управління власною життєдіяльністю, справами суспільства, яка любить свою Батьківщину і готова до її захисту. Успішність вирішення цього завдання актуалізує посилення уваги до громадянського виховання молодого покоління як суб'єкта саморозвитку і самовдосконалення.

До визначення сутності громадянського виховання, окреслення його змісту та провідних напрямів реалізації зверталися І. Бех, М. Боришевський, К. Журба, В. Киричок, П. Кендзьор, О. Сухомлинська, І. Тараненко, С. Рябов, К. Чорна та інші.

Актуальність громадянського виховання в Україні зумовлюється водночас процесом відродження нації. Для нашої країни, яка є поліетнічною державою, громадянське виховання відіграє особливо важливу роль ще й тому, що покликане сприяти формуванню соборності України – серцевини української національної ідеї. Саме на підґрунті демократичних цінностей, що мають лежати в основі громадянського виховання, можливе об'єднання різних етносів і регіонів України задля розбудови й вдосконалення суверенної, демократичної держави, громадянського суспільства.

Ці процеси вимагають формування громадянської культури. Важливу роль у цьому аспекті відіграють всі ланки системи освіти загалом і громадянська освіта та виховання зокрема; особливо у суспільстві перехідному, де вони не

тільки підтримують, а й закладають основи демократичної ментальності, формують у громадян ідеї та поняття про права й обов'язки людини, виховують здатність до критичного мислення, уміння відстоювати свої права, інтереси, переконання, усвідомлювати свої обов'язки та виявляти толерантність до поглядів іншої людини, керуватися у вияві соціальної активності демократичними принципами.

Важливе місце у громадянському вихованні посідає громадянська освіта – навчання, спрямоване на формування знань про права та обов'язки людини. Громадянська освіта тісно пов'язана з формуванням соціально-політичної компетентності особистості у суспільній сфері, яка передбачає насамперед політичну, правову й економічну освіченість та здатність керуватися відповідними знаннями в умовах кардинальної перебудови суспільства.

Мета публікації – розкрити історичні особливості формування громадянської культури в Україні, проаналізувати та окреслити основні напрями громадянської освіти і виховання дітей старшого дошкільного віку на сучасному етапі.

Засвоївши на початку своєї історії візантійську культуру, Київська Русь, проте, не прийняла основного принципу візантинізму: панування загального над індивідуальним. На авансцені України завжди були люди вільного ратного духу, «вогненні душі» козаків, степових лицарів, з яких ніхто не бажав бути глядачем світової драми, а тільки її актором. Саме ця стихія вільної самодіяльності особистості, як наголошує С. Кримський, без якої не можна було вижити в умовах кордонної цивілізації, протистояла варварству степових набігів, жила і республіку козаків, і вольницю бурсаків, і вдачу «мандрових дяків» та ініціативу городян у містах, яким було надано магдебурзьке право [6].

Певні елементи усвідомлення цінності особи містилися, навіть із юридичного погляду, уже в Ярославівій «Правді» (яка встановлювала штраф за образу жінки і не застосовувала в правовому розумінні смертної кари чи тілесних покарань). У руслі розвитку ідей представницької влади розроблялись і конституція П. Орлика, і демократичний федералізм кирило-мефодіївців («Книга буття українського народу»). До цього треба додати традиційну для України XVI-XVII століть

практику самоврядування міст та виборного призначення на церковні посади.

Характерно, що для народу Запорізька Січ була не тільки збройним табором, а й певним зразком патріотизму, мужності, чоловічої вдачі. Вона уподібнювалась якійсь містерії, в котрій здійснювались історичні долі, народні ідеали та розвивалися кращі риси національного характеру, життєвого авантюризму в його найкращому розумінні. Взагалі формування власних культурних цінностей в Україні відбувалося у своєрідному «крейсуванні» між різними культурними формами.

Знаменно, як підкреслює С. Кримський, що саме національне самовизначення українського народу в драматичному XVII столітті загостило інтерес суспільства до універсальних основ європейської цивілізації – античності, християнства та просвітництва. У цю добу веління часу виявляється не лише в посиленні боротьби за національну незалежність, а й у тому, що засновуються Києво-Могилянська колегія та інші заклади, упроваджуються загальноєвропейські програми освіти, обстоюється гуманістична цінність латини як міжнародної мови культури, збільшується загін студентів, що блукають по різних країнах, утворюється «республіка духу» вчених Європи, про яку писав Г. Сковорода [6].

Під час зростаючого протиборства католицизму і протестантизму, коли на Заході підноситься хвиля контрреформації, П. Могила проголошує ідеї екуменізму (послідовником яких у XX столітті став А. Шептицький), християнської єдності усього культурного світу, формулює концепцію синтезу східнослов'янських та західноєвропейських культур.

Відомі філософи, історики сучасності стверджують, що проблеми духовного відродження є стрижневими і для незалежної України. Україна потребує своєї віковичної духовності, тієї духовності, що народилася у надрах греко-слов'янської цивілізації України-Русі, тієї духовності, яку втілювала Києво-Могилянська академія, загалом духовності, яка зробила Україну суб'єктом світової історії.

Відомо, що жодна країна в жодну епоху не виходила з кризи завдяки виключно економічним обставинам. Адже в основі економічної діяльності лежить певна психокультура, що потребує відповіді на запитання: для чого заробляти

гроші? Усвідомлення такої психокультури як чинника діяльності й окреслює антикризовий вектор духовності.

Як зазначає С. Кримський, «духовність – це ціннісне домобудівництво особистості, якщо під нею розуміти не тільки неповторність внутрішнього світу індивіда, а й індивідуальну неповторність нації, бо вона сама є історичною особистістю. Особистість означає здатність бути вірним самому собі, зберігати самототожність у кон'юнктурних ситуаціях, що постійно змінюються. Подібне можливе за наявності у особистості внутрішнього світу, внутрішньої автономності. У результаті фізичний час людського існування перетворюється у життєві події, що освячені метою, яка виходить за межі біологічного існування» [6, с. 349].

У контексті визначеної проблеми, за конкретно-історичного підходу, варто звернути увагу на виховання у дітей старшого дошкільного віку громадянськості як духовно-моральної цінності, в основі якої лежить почуття патріотизму, свідоме ставлення старших дошкільників до власної ідентифікації, усвідомлення належності до конкретної країни, шанобливого ставлення до українського народу, національних цінностей [10].

Порівняльний аналіз програмно-методичного забезпечення морального виховання дітей старшого дошкільного віку у період незалежності України дозволяє констатувати факт звернення до національної спадщини українського народу та формування на її основі громадянськості у дітей старшого дошкільного віку. Зокрема, уведення до змісту дошкільного виховання підрозділів «Рідний край», «Початки народознавства» («Малютко», 1991), «Рідний край» та «Народознавство» («Малютко», 1999), «Це моя батьківщина, це моя Україна» («Дитина», 2003), «Мій рідний край», «Фольклорні символи» («Дитина», 2012) сприяло утвердженню позицій національної спадщини щодо змісту та засобів формування патріотизму у старших дошкільників. Варто наголосити, що зміст розділу «Дитина у довір'ї» програми «Дитина» (2012) пронизаний особливостями національного побуту, свят, традицій та звичаїв, що впливають на формування базових якостей особистості старших дошкільників, які є невід'ємною складовою прояву та ідентифікації українського народу.

Сучасні підходи до розуміння громадянського виховання та громадянськості як особистісної якості уточнені авторами Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності О. Сухомлинською та К. Чорною. Вони визначають громадянське виховання як формування громадянськості – інтегративної якості особистості; О. Вишневський – як якість особистості, що дає можливість людині почуватися морально, соціально, політично, юридично дієздатною та захищеною та як всеохоплюючий феномен, що презентує бажані якості громадянина, серед яких – патріотизм, моральність, демократизм, родинність; Є. Постовойтов одним із основних елементів громадянськості визначає високі патріотичні почуття.

Цінною є наукова думка академіка І. Беха, котрий розглядає громадянське виховання як таке, що поєднує у собі кілька різновидів виховання і «спрямоване перш за все на патріотичне...», хоча при цьому не виключає моральне та правове [2; 3; 4;]. Також ми поділяємо думку О. Стаєнної щодо ідеї інтегративності громадського виховання, яке має поєднувати в собі формування у дитини певних моральних норм, основ правових знань, почуття любові до країни, де вона народилась та мешкає [9].

До дослідження поняття «патріотизм» та «патріотичне виховання» звертались сучасні науковці І. Бех та К. Чорна, які наголошують на ролі національної ідеї у становленні громадянина-патріота України та вважають, що сьогодні ідеал справжнього українця – громадянина-патріота, демократа, гуманіста відповідає національному проекту і національній українській ідеї. Автори визначають патріотизм як любов до Батьківщини, свого народу, турботу про його благо, сприяння становленню й утвердженню України як суверенної, правової, демократичної, соціальної держави, готовність відстояти її незалежність, служити і захищати її, розділяти свою долю з її долею. Учені виокремлюють два основні рівні інтерпретації цього багатогранного і складного поняття:

- особистісний, що є пріоритетною стійкою характеристикою людини, яка проявляється у її свідомості, моральних ідеалах та цінностях, в реальній поведінці та вчинках;
- суспільний (макрорівень) – «суттєва частина суспільної свідомості, яка проявляється в колективних настроях,

почуттях, ціннісному ставленні до свого народу, його способу життя, національних здобутків і достоїнств, культури, традицій, героїчного історичного минулого і сьогоденішньої розбудови держави як єдиної нації».

Як зазначають автори, з патріотизмом поєднується самосвідомість громадянина, що ґрунтується на етнічній ідентифікації, яка вбирає в себе любов до народу, віру в його духовні сили, його майбутнє, готовність до праці на користь народу, знання та вміння осмислювати його моральні й культурні цінності, історію, звичаї, обряди, символіку; передбачає систему вчинків, які мотивуються любов'ю, вірою, звичками, знаннями, відповідальністю перед своїм народом [4].

Патріотичне виховання – це керівництво індивідуальним становленням особистості як патріота, що передбачає формування ціннісного позитивного (пізнавально-емоційного) ставлення до Батьківщини, у якому психологічну структуру людського ставлення становлять пізнавальні та емоційні утворення, де останній компонент вважається провідним (за І. Бехом).

За М. Боришевським та О. Шевченко, процес національної ідентифікації залежить від когнітивної сфери людини, її знань і уявлень про етнонаціональні феномени й про себе в контексті культури спільноти, до якої вона належить, збільшення кількості усвідомлюваних націоінтегруючих і націоідиференціюючих ознак. Проте ці знання забарвлюються патріотичними почуттями – почуттями ідентичності або духовного зв'язку з країною та її народом [5].

Т. Поніманська стверджує, що патріотичні почуття засновуються на інтересі дітей до найближчого оточення (сім'ї, батьківського дому, рідного міста, села) та ґрунтуються на прикладі дорослих, оскільки діти значно раніше переймають певне емоційно-позитивне ставлення, ніж починають засвоювати знання. Основними напрямками патріотичного виховання науковець визначає: формування уявлень про сім'ю, родину, рід і родовід; краєзнавство; ознайомлення із явищами суспільного життя; формування знань про історію держави, державні символи; ознайомлення із традиціями і культурою свого народу; формування знань про людство [8].

Отже, аналіз наукових поглядів та досліджень дозволяє констатувати, що виховання громадянськості як

інтегративної якості особистості є затребуваною та нагальною проблемою виховання дітей старшого дошкільного віку.

З огляду на актуальність та зумовленість проблеми формування громадянськості у дітей старшого дошкільного віку політичними і педагогічними детермінантами й обставинами, а також на виконання заходів Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (2015) розроблено парціальну програму «Україна – наша Батьківщина» (автори Васильєва С. А., Стьожка М. М.). Завдання програми полягають у збагаченні уявлень дітей про однолітків, дорослих, які їх оточують, родину, рідний дім, український народ, рідне місто, Україну; про малу батьківщину та Батьківщину; державну символіку; українську мову; наданні уявлень про воїнів-захисників України; збагаченні дітей знаннями про звичаї, традиції українського народу та розширенні особистого досвіду дітей старшого дошкільного віку на основі отриманих уявлень про особливості побуту, свят, звичаїв та традицій, дитячих автентичних ігор та їх місця в житті українських дітей; в ознайомленні з морально-етичними нормами спілкування, культурою поведінки у суспільстві; наданні елементарних уявлень про права і обов'язки дітей в дошкільному навчальному закладі та родині; формуванні уявлень про прояви шанобливості до однолітків та дорослих, які їх оточують, що наявні в національному історичному спадку України та на прикладах сучасних дітей та дорослих; уявлень про патріотично спрямовану діяльність дорослих та однолітків у межах віку дітей; розширенні уявлень дітей старшого дошкільного віку про природу рідного краю у процесі інтегрованих занять; наданні уявлень про прояви та способи бережливого ставлення до природи рідного краю у дітей і дорослих на основі історичних національних традицій, звичаїв під час творчого проекту «Я дію заради збереження природи України». Педагоги мають сприяти: позитивно-емоційній налаштованості дітей старшого дошкільного віку до себе та однолітків, дорослих, які їх оточують, родини, рідного дому, українського народу, рідного міста, України, до воїнів-захисників України; прагненню сприймати, засвоювати, зберігати, використовувати уявлення про особливості національного побуту, свят, традицій та звичаїв українського народу та дитячих автентичних ігор; адекватно сприймати державні символи України, опановувати українську мову; виховувати

повагу до національного побуту, свят, традицій та звичаїв українського народу; створювати умови для проявів вчинкушанобливості до однолітків та дорослих, які їх оточують; особистого позитивного ставлення до національного побуту, свят, традицій та звичаїв українського народу; використання української мови під час спілкування з однолітками та дорослими; сприяти емоційно-ціннісному ставленню до природи рідного краю; створювати умови для проявів бережливого ставлення до природи рідного краю; вправляти в умінні розмірковувати, висловлювати власні судження, відстоювати особисту думку під час вирішення проблемних ситуацій; розвивати пізнавальну та розумову активність; вдосконалювати вміння використовувати здобуті уявлення та знання.

Таким чином, послуговуючись історичним досвідом формування у дітей старшого дошкільного віку любові до Батьківщини та враховуючи сучасні наукові принципи і підходи до виховання першооснов патріотизму, елементарної правомірної поведінки, моральних якостей як складників громадянськості старшого дошкільника, нами окреслено завдання виховання громадянськості у дітей старшого дошкільного віку в умовах сучасного дошкільного навчального закладу.

Викладені вище положення ще раз доводять, що громадянське виховання – всеохоплююча категорія, яка поєднує всі грані педагогічного процесу. Важливе місце у ньому посідає освітня складова, яка доповнюється й розширюється вихованням у дусі громадянськості, що передбачає розвиток в особистості з ранніх років здатності усвідомлювати провідні моральні цінності.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти / науковий керівник А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук ; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богінч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Льченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. – К., 2012. – 26 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності / Іван Дмитрович Бех. – К. : Либідь, 2006. – 272 с.
3. Бех І. Д. Почуття громадянськості у вчинковому вираженні. Формування громадянської компетентності

- учнівської молоді // Матеріали науково-практичної конференції (8-9 лютого 2005 року). – Х. : ХОНМІБО, 2005. – С. 8–9.
4. Бех І. Д. Національна ідея становлення громадянина-патріота України: програмно-виховний аспект / І. Д. Бех, К. І. Чорна. – К. : ІПВ АПН України, 2008. – 40 с.
 5. Качур М. М. Патріотичне виховання молодших школярів засобами художнього краєзнавства : дис. ... канд. наук : [спец] 13.00.07 – теорія і методика виховання / Качур Мирослава Михайлівна. – К., 2010. – 207 с.
 6. Кримський С. Б. Під сигнатурою Софії / Сергій Борисович Кримський. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 347–367.
 7. Маршицкая В. В. К проблеме национальной идентичности украинского народа // Славянские языки и культуры: прошлое, настоящее, будущее : материалы V научно-практической конференции (Иркутск, 21-22 мая 2013 г.). – Иркутск : ИГЛУ, 2013. – С. 135–140.
 8. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Тамара Іллівна Поніманська. – Київ : Академвидав, 2004. – 456 с.
 9. Стаєнна О. О. Виховання громадянський якостей у дітей старшого дошкільного віку на традиціях рідного краю : дис. ... канд. наук : [спец] 13.00.08 – дошкільна педагогіка / Олена Олександрівна Стаєнна. – Луганськ, 2013. – 207 с.
 10. Сухомлинська О. В. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Сухомлинська О. В., Боришевський М. Й., Чорна К. І. // Дошкільне виховання. – 2003. – № 2. – С. 3–8.
 11. Ядешко В. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. для учнів пед. училищ із спец. «Дошкільне виховання» / В. І. Ядешко, Ф. А. Сохін. – Київ : Вища шк., 1981. – 368 с.

В. В. Маршицкая, С. А. Васильева

Украинское измерение воспитания демократической гражданственности у детей старшего дошкольного возраста

Институт проблем воспитания Национальной академии педагогических наук Украины (9 ул. Берлинского, Киев, Украина)

В статье раскрыты исторические особенности формирования гражданской культуры в Украине; представлены основные подходы воспитания демократической гражданственности у детей старшего дошкольного возраста; подан сравнительный анализ научных взглядов и исследований по воспитанию гражданской ответственности у детей

и молодежи, программно-методического обеспечения нравственного воспитания детей старшего дошкольного возраста в период независимости Украины. С целью осовременивания содержания гражданского воспитания, подбора действенных средств и методов воздействия на старших дошкольников в процессе формирования основ гражданственности уточнены задачи воспитания гражданственности у детей старшего дошкольного возраста в условиях детского сада на современном этапе.

Ключевые слова: гражданское воспитание, гражданская культура, воспитание патриотизма, старший дошкольный возраст.

V. V. Marshytska, S. A. Vasylieva

Ukrainian Dimension of Educating Democratic Civics in Senior Preschool Children

Institute of Problems on Education of the National Academy of
Pedagogical Sciences of Ukraine (9 Berlynskooho Str., Kyiv, Ukraine)

The article deals with the historical features of formation of civil culture in Ukraine; outlines the key approaches of educating democratic civics in children of senior preschool age; represents a comparative analysis of scientific opinions and research on civic education of children and young people, methodical provision of moral education of senior preschoolers in the period of independence of Ukraine.

In order to modernize the content of civil education, to select more effective tools and methods of influence on the senior preschool children in the process of teaching basics of civics, the tasks of cultivating civics in children of senior preschool age are specified, with the conditions of a kindergarten at the present stage taken into account.

Keywords: civil education, civic culture, patriotism education, senior preschool children.

References

1. *Bazovyi component doshkilnoi osvity* [Basic component of preschool education]. (2012). Kyiv.
2. Bekh, I. D. (2006). *Vykhovannia osobystosti: Skhodzhennia do dukhovnosti* [Education of personality. Ascent to spirituality]. Kyiv: Lybid.
3. Bekh, I. D. (2005). *Pochuttia hromadianskosti u v uchnivskoi molodi* [Development of civic competencies of students]. Proceedings of Conference (pp. 8–9). Kharkiv: KhONMIBO.

4. Bekh, I. D., & Chorna, K. I. (2008). *Natsionalna ideia stanovlennia hromadianyna-patriota Ukrainy* [National idea of becoming a citizen-patriot of Ukraine. Kyiv: IPV APN Ukrainy.
5. Kachur, M. M. (2010). *Patriotychne vykhovannia molodshykh shkoliariv zasobamy khudozhnoho kraieznavstva* [Patriotic education of younger schoolchildren by the means of artistic local history]. (Doctoral dissertation, Kyiv).
6. Krymskyi, S. B. (2008). *Pid syhnaturoiu Sofii* [Under signature of Sofia]. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiiia».
7. Marshytskaia, V. V. (2013). K probleme natsionalnoi identichnosti ukrainskoho naroda [To the problem of the national identity of the Ukrainian people] In «*Slavianskie yazyki i kultury: proshloe, nastoiashchee, budushchee*» [«Slavic Languages and Cultures: Past, Present, Future»]. Proceedings of Conference (pp. 135–140). Irkutsk: IGLU.
8. Ponimanska, T. I. (2004). *Doshkilna pedahohika* [Preschool pedagogy]. Kyiv: Akademvydav.
9. Staienna, O. O. (2013). *Vykhovannia hromadianskykh yakostei u ditei starshoho doshkilnoho viku na tradytsiiah ridnoho kraiu* [Education of civic skills in preschoolers via the traditions of their native land]. (Doctoral dissertation, Luhansk).
10. Sukhomlynska, O. V., Boryshevskyi, M. I., Chorna, K. I. (2003). *Kontsepsiia hromadianskoho vykhovannia osobystosti v umovakh rozvytku ukrainskoi derzhavnosti* [Concept of civic education of the personality in the development of Ukrainian statehood]. *Doshkilne Vykhovannia*, 2, 3–8.
11. Yadeshko, V. I., & Sokhin, F. A. (1981). *Doshkilna pedahohika* [Preschool pedagogy]. Kyiv: Vyshcha shkola.

УДК 378.016:811

Д. С. Мацько, м. Луганськ

ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ – СКЛАДОВОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ПРОВІДНА МЕТА НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ УКРАЇНИ

У статті розглядається проблема формування науково-дослідницької компетентності як складової професійної культури майбутніх учителів іноземної мови, що виступає провідною метою національної системи освіти України. Розкрито сутність професійної культури та науково-дослідницької компетентності майбутніх